1. Streszczenie

Tytuł: Badanie i ocena uwarunkowań preskrypcji farmaceutycznej w polskim systemie ochrony zdrowia

Wstęp

Polskie prawo farmaceutyczne przewiduje możliwość wystawienia recepty przez farmaceutę bez refundacji, jedynie w sytuacjach wyjątkowych, związanych z nagłym zagrożeniem zdrowia pacjenta. W wielu krajach uprawnienia farmaceutów są szersze i obejmują m.in. niezależne i zależne od lekarza wystawianie recept, co w pełni wykorzystuje potencjał tej grupy zawodowej.

Cel

Celem niniejszej pracy było zbadanie i dokonanie oceny uwarunkowań preskrypcji farmaceutycznej w polskim systemie ochrony zdrowia. Dokonano tego poprzez wtórną analizę danych, oceniających dotychczasowe funkcjonowanie recept farmaceutycznych oraz poprzez badania obserwacyjne pokazujące zapotrzebowanie polskich pacjentów na farmaceutyczną preskrypcję kontynuacyjną.

Metody

W pracy dokonano analizy tekstów prawnych. Następnie przeprowadzono wtórną analizę danych, uzyskanych z Państwowej Inspekcji Farmaceutycznej, na podstawie protokołów pokontrolnych z aptek województwa kujawsko-pomorskiego. Przeanalizowano dokumentację 842 aptek z lat 2002 – 2016. W drugiej fazie przeprowadzono badanie obserwacyjne, w którym udział wzięły 32 apteki, dobrowolnie zgłaszające się do udziału w nim. Zgodę na tą część badań wyraziła komisja bioetyczna. Analizowano w nim częstość występowania incydentów farmaceutycznych, polegających na próbie pozyskania przez pacjenta leku dostępnego na podstawie recepty, bez tego dokumentu. Do zbierania danych służyły autorsko przygotowane formularze uwidocznione w załączniku. Wszystkie obliczenia i analizą statystyczną wykonano przy pomocy arkusza kalkulacyjnego Microsoft Excel i programu Statistica 10.0.

Wyniki

Recepty farmaceutyczne, które można porównać do preskrypcji ratunkowej, funkcjonującej w niektórych krajach na świecie, były w Polsce wystawiane niezbyt często. W około 28% skontrolowanych aptek, wystawiono kiedykolwiek taką receptę, najczęściej na leki przeciwinfekcyjne, stosowane w nadciśnieniu tętniczym i chorobie niedokrwiennej serca. Jednocześnie stwierdzono wiele błędów w stosowaniu recept farmaceutycznych i prowadzeniu ich ewidencji. Ponadto ponad połowa ze zewidencjonowanych recept farmaceutycznych była wystawiana dla aptekarza lub członka jego rodziny.

W badaniu obserwacyjnym stwierdzono 769 incydentów farmaceutycznych, będących odzwierciedleniem zapotrzebowania na kontynuacyjną preskrypcję farmaceutyczną wśród polskich pacjentów. Średnio w każdej aptece uczestniczącej w badaniu zaobserwowano 24 zdarzenia. Najczęściej pacjenci zgłaszali potrzebę zastosowania leków na choroby krążenia i ośrodkowego układu nerwowego a najrzadziej na schorzenia dermatologiczne. Postępowanie personelu aptek najczęściej polegało na poleceniu wizyty u lekarza.

Wnioski

Niejednoznaczność przepisów o receptach farmaceutycznych i błędne ich interpretowanie przez farmaceutów, sprawia że recepty te nie w pełni spełniają swoją rolę, jaką jest pomoc pacjentom w sytuacjach ratunkowych, gdy zagrożone jest ich zdrowie lub życie. Jednocześnie badania obserwacyjne pokazują, że zapotrzebowanie na preskrypcję farmaceutyczną jest spore. Należy więc zintensyfikować pracę nad poszerzeniem uprawnień farmaceuty w Polsce o możliwość wypisywania refundowanych recept na niektóre grupy leków w ramach kontynuowania farmakoterapii.

Słowa kluczowe: system ochrony zdrowia, prawo farmaceutyczne, apteki ogólnodostępne, przepisywanie recept przez farmaceutów, awaryjne zaopatrzenie w leki.